

RAS 3/2023, de 10 de febrer, sobre la retirada d'una embarcació de la via pública.

En data 13 de novembre de 2022, es va produir la troballa d'una embarcació amb matrícula però pràcticament desballestada en les rodalies del baixador del SFM de Son Fuster, en una ubicació de gran concurrència pública. En data 9 de febrer de 2023, es retirava l'embarcació de la via pública per a procedir al seu tractament com a Residu Sòlid Urbà.

L'incivisme manifest d'algú capaç d'abandonar una embarcació damunt la voravia és preocupant però més encara que l'administració municipal no hagi trobat la via per retirar-la fins a 88 dies després malgrat representar un risc per a la seguretat del vianants i constituir un potencial atentat contra el medi ambient.

ANTECEDENTS DE FET

Atesa la reclamació presentada per part de l'Associació de veïnats de Son Fuster i Ses Palmeres, en data 24 de gener de 2023, en relació a la manca de capacitat de l'ajuntament de Palma per a la retirada d'una embarcació de la via pública, concretament al carrer Josep Roig, en les rodalies del baixador del SFM de Son Fuster, d'acord amb les condicions previstes als articles 27 i 28 del Reglament orgànic de drets de la ciutadania, BOIB núm. 36 de 03.03.2005 (RODC, en endavant), la institució de la Defensora de la Ciutadania va iniciar l'expedient IMA 018/2023.

Segons l'exposició de l'Associació reclamant, l'embarcació consistent en el que casc d'una moto aquàtica, va ser abandonada en una data pròxima al 13 de novembre de 2022, data en la qual es disposa de la primera prova fotogràfica. Des de llavors, l'Associació havia contactat amb el Policia Local adscrit a la barriada i també amb EMAYA, en el ben entès que una de les dues entitats consultades podria tenir competència per atendre la disposició de l'embarcació abandonada.

La resposta rebuda des d'EMAYA, en data 30 de novembre de 2022, indicava exactament: "EMAYA no ho pot retirar, ja està passat avís a la Policia Local". Malgrat això, l'Associació va rebatre la resposta indicant que es tractava d'un trasto i que el propi policia de barri era qui havia orientat la petició ciutadana per a la retirada de l'embarcació.

Davant aquesta situació i a la vista de la inactivitat de l'administració, els responsables de l'Associació varen decidir elevar la qüestió a la Defensora de la Ciutadania.

Ateses les circumstàncies exposades pels veïnats i el fet que l'embarcació és un bé i per tant propietat d'algú, del que esdevenen responsabilitats i drets sobre el seu titular, la Defensora va considerar necessari iniciar les seves actuacions amb la consulta al Registre oficial de vehicles marítims, ja que en el casc de l'embarcació hi figurava la seva matrícula.

Així, en data 25 de gener de 2023, la institució de la Defensora comunicava amb la Capitania Marítima per a consultar el titular de la matrícula 6ª-PM-6-06. En data 27 de gener, la Cap de Servei d'Assumptes Generals de Capitania Marítima responia a la Defensora aportant les dades necessàries per a contactar amb el titular del vehicle, a més es va confirmar que en el Registre el vehicle havia canviat de matrícula a l'any 2019 --7ª-PM-45/199-- i que estava d'alta.

Amb les dades personals l'Oficina de la Defensora va intentar contactar amb el titular sense èxit i a la vista de les limitacions competencials per a continuar amb la localització del titular per a comunicar-li la situació del seu vehicle, en data 30 de gener es va donar trasllat formal a la Policia

Local per al contacte i comunicació de la situació del vehicle i sobre la responsabilitat i conseqüències de no atendre el requeriment per retirar l'embarcació.

En data 8 de febrer de 2023, atesa la premura de la situació, **la Policia Local va comunicar telefònicament la seva incapacitat competencial i material per a la retirada del vehicle**. Així, doncs, la incapacitat es concretava en el fet que la contracta del Servei de Grua que s'encarrega de la retirada de vehicles de circulació terrestre quan es troben en estat d'abandonament, no disposava de cap vehicle per a la recollida d'embarcacions i molt menys per ser traslladada a un recinte a l'espera dels terminis per a la seva retirada per part del titular.

Davant aquests arguments el mateix dia 8 de febrer, l'Oficina de la Defensora no va demorar la consulta a EMAYA, empresa municipal que ja havia respost en diverses ocasions que tractant-se d'un vehicle amb matrícula no podia fer la recollida perquè malgrat l'estat de l'embarcació calia contactar prèviament amb el titular i, si escau, estendre un acta per a la iniciar un expedient sancionador amb la finalitat de penalitzar l'abandonament, carregar les possibles despeses de grua i, arribat el cas, la seva descontaminació en mans d'una empresa especialitzada.

En data 10 de febrer de 2022, en comunicació amb el cap de Qualitat Urbana d'EMAYA, es comunicava a l'adjunt de la Defensora que la moto d'aigua abandonada s'havia retirat de la via pública i s'havia dut per descontaminar. No es preveu cap comunicació al titular, ni al registre d'embarcacions de Capitania Marítima.

FONTS DE DRET

La Llei 7/85, de 2 d'abril, Reguladora de bases de règim local, preveu les competències municipals en el seu article 25.2, i si bé no fa un esment específic de la situació que tractam, es preveu la derivació de responsabilitats en matèria de manteniment del Medi ambient urbà, dels equipaments públics, en matèria de Policia i de salubritat pública.

La carta europea per a la salvaguarda dels drets humans a la ciutat, també recull responsabilitats municipals en aquest sentit, com ara en l'art. XVIII, sobre el dret al medi ambient adequat i saludable.

Tot plegat, la normativa bàsica indica la necessària actuació de l'administració municipal, exactament igual que amb la retirada dels vehicles a motor de circulació terrestre, molt més regulada i sobre la que no es generen els mateixos dubtes a l'hora d'actuar.

No obstant això, la situació que se'ns presenta no està específicament prevista a l'ordenament i el procediment per a l'actuació àgil sobre aquests tipus de bens de propietat privada en els que és possible identificar el propietari està produint problemes als serveis de l'administració municipal que no disposen d'orientació per a les seves actuacions més enllà de l'extrapolació de tasques i processos, com ara els aplicats en la retirada de cotxes i similars.

La preocupació per definir i coordinar les actuacions necessàries es fa, segons manifesten des d'EMAYA, cada dia més necessària perquè aquests fets han augmentat de forma important en els darrers anys i la creació d'un protocol mereix la màxima atenció, atès que podria suposar greus conseqüències per a la ciutadania o fins i tot podrien ser objecte de l'inici d'una denúncia per un delictes mediambiental.

La situació no és senzilla i els escenaris que se'ns poden presentar són diversos i cal tenir-los en compte. Així, doncs, ens podríem trobar amb vehicles en bon estat, en mal estat (com en el cas que ens ocupa), situacions originades per un robatori o usurpació de la propietat, cassos en què el titular és víctima o cassos de conductes incíviques per abandonament deliberat del bé, on el titular és infractor.

En tot cas, és necessari que les Àrees municipals amb competències en el procés de retirada, valorin de forma holística l'abast d'aquestes situacions per a generar un protocol que garanteixi els drets de la ciutadania i també el compliment de les seves obligacions, fent caure tot el pes de la llei sobre qui incívicament es permeti abandonar un bé a la via pública.

En un exercici de simplificació que hauran de revisar les Àrees competents, des de l'Oficina de la Defensora, es va pensar en el procediment de retirada de la via pública per vehicles abandonats regulat des de l'Ordenança municipal de circulació en consonància amb el RD Legislatiu 6/2015, de 30 d'octubre, pel que s'aprova el text refès de la Llei sobre Trànsit, Circulació de Vehicles a Motor i Seguretat Vial, tant dels vehicles en bon com en mal estat. D'aquest procediment podria esdevenir un procés similar que garantis el drets dels titulars a recuperar els seus vehicles i que també permetés l'aplicació de sancions i càrrecs en concepte de dipòsit o descontaminació, en cas de ser constatada una presumpta infracció.

Preocupa, doncs, a la institució de la Defensora l'extensió del problema i que la situació augmenti fins el punt que algunes vies poc transitades es puguin convertir en espai de dipòsit de vehicles, com ara embarcacions, aeronaus petites, etc, que per no disposar de protocols adients demorin la seva retirada durant mesos, com ha esdevingut en aquest cas.

PROPOSTES

Així, doncs, en vista dels fets exposats, dels arguments jurídics i de les consultes documentals, la Defensora extreu les següents conclusions:

PRIMERA. La necessitat d'establir un procediment que garanteixi la màxima celeritat per a la retirada de la via pública de tota mena de vehicles o d'altres propietats amb propietari identificable en els registres oficials, ja sigui per la via del tractament de RSU o per al seu dipòsit. I, en conseqüència, cal definir i coordinar el paper dels diferents serveis municipals en aquesta tasca.

SEGONA. Cal garantir els drets de la ciutadania i dels propietaris d'aquests bens, establint un procés de comunicació de l'estat del bé i, si escau, l'inici d'actuacions sancionadores que permetin reorientar presumptes conductes incíviques i fer els càrrecs pertinents en concepte de dipòsit i tractament dels bens per a la seva descontaminació.

TERCERA. Cal disposar dels recursos necessaris per a la retirada dels vehicles/bens, el seu dipòsit i, si escau, posterior tractament.

Per tot això, **la Defensora considera que en aquesta ocasió la reclamació s'ha RESOLT EN TRÀMIT però escau l'emissió de la següent RECOMANACIÓ** per instar a l'administració municipal a l'estudi dels fets i la protocolització de la retirada de vehicles i bens de la via pública, quan és possible la identificació del propietari, més enllà dels vehicles enregistrats a la Direcció General de Trànsit.

Atès el contingut dels articles 25.3, 30.2 i 33 del Reglament orgànic de drets de la ciutadania de la nostra ciutat, us comunic el resultat de les meves investigacions i us sol·licit que tan aviat com us sigui possible em comuniquieu si acceptau o no el nostre Suggestiment/Recomanació/Advertiment, indicant en aquest darrer supòsit les raons en què fonamentau la vostra negativa

Contra las decisions de la Defensora de la Ciutadania no es pot interposar recurs i les queixes que es formulin al respecte no afecten als terminis previstos per a l'exercici de les accions que siguin procedents en via administrativa o jurisdiccional, atès l'article 30.2 del RODC.

La Defensora de la Ciutadania no està facultada per anul·lar cap acte o resolució de l'administració municipal, no obstant això ateses les seves competències es trasllada el resultat d'aquestes investigacions a l'autoritat municipal competent per a què prengui constància i s'emet aquest RECOMANACIÓ, en benefici de la ciutadania i del funcionament de l'activitat administrativa de l'ajuntament de Palma.

S'insta a l'autoritat municipal competent a comunicar a la Defensora la admissió, l'admissió parcial o l'oposició a la Recomanació-Suggestiment, amb l'aportació d'arguments jurídics i tècnics que avalin la decisió.

Aquesta RECOMANACIÓ es traslladarà a les Àrees i Organismes competents i també a la Comissió Especial de Reclamacions i Suggestiments, pel seu coneixement i efectes.

La Defensora de la Ciutadania
Anna Moilanen Jaakola